

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2006.gada 21.jūnija
rīkojumu Nr. 510

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0351

Profesija **Mākslīgās apsēklošanas tehniķis**

Kvalifikācijas līmenis **3**

Nodarbinātības apraksts **Mākslīgās apsēklošanas tehniķis veic lauksaimniecības dzīvnieku mākslīgo apsēklošanu, sekmē ganāmpulka reprodukciju un ģenētisko īpašību uzlabošanu, ievērojot dzīvnieku labturības prasības un darba drošības noteikumus.**

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Pildīt darba pienākumus atbilstoši normatīvo aktu prasībām.	1.1. Ievērot ciltsdarba normatīvos aktus. 1.2. Ievērot veterinārmedicīnas normatīvos aktus. 1.3. Ievērot darba aizsardzības normatīvos aktus 1.4. Ievērot uzņēmējdarbību reglamentējošos normatīvos aktus.
2. Informēt dzīvnieku īpašnieku par ciltsdarba jautājumiem.	2.1. Ieteikt piemērotākās dzīvnieku šķirnes. 2.2. Izvērtēt dzīvnieku izcelšanos pēc ciltsrakstiem. 2.3. Novērtēt jaundzīvnieku atbilstību saimnieciskai dzimumgatavībai. 2.4. Pamatot vaislinieku izvēli pēcnācēju eksterjera un produktivitātes rādītāju uzlabošanai.
3. Veikt dzīvnieku mākslīgo apsēklošanu.	3.1. Noteikt dzīvnieku meklēšanos un optimālo apsēklošanas laiku. 3.2. Sagatavot spermu, instrumentus un aprīkojumu mākslīgajai apsēklošanai. 3.3. Sagatavot dzīvnieku mākslīgajai apsēklošanai 3.4. Ievadīt spermu sievietes kārtas dzīvnieku dzimumorgānos. 3.5. Aizpildīt dzīvnieku mākslīgās apsēklošanas darba uzskaites dokumentāciju. 3.6. Informēt dzīvnieka īpašnieku par dzīvnieka turēšanu pēcapsēklošanas periodā.
4. Novērtēt dzīvnieka veselības stāvokli.	4.1. Noteikt dzīvnieka fizioloģiskos rādītājus. 4.2. Atpazīt klīniski slimu dzīvnieku. 4.3. Izmeklēt dzimumorgānus. 4.4. Noteikt grūsnību. 4.5. Izdarīt vienkāršas veterinārās manipulācijas pēc veterinārārsta norādījuma.
5. Ievērot saskarsmes pamatprincipus.	5.1. Sadarboties ar klientu. 5.2. Sadarboties ar kolēģiem un citu nozaru speciālistiem. 5.3. Pieņemt lēmumus savas kompetences robežās. 5.4. Ievērot konfliktu risināšanas metodes.

Īpaši faktori, kas raksturo darba vidi

<p>Psiholoģiskie un emocionālie faktori – iespējamās traumas (kodumi, skrāpējumi, spērieni u.c). Organizatoriskie – darbs veicams patstāvīgi. Fiziskie – temperatūra, caurvējš, mitrums (dzīvnieku novietnēs). Ķīmiskie - saskarsme ar dezinfekcijas līdzekļiem un šķidro slāpekli. Bioloģiskie – saskarsme ar zoonozēm.</p>
--

Īpašas prasības uzdevumu veikšanai

Nav

Prasmes

Speciālās prasmes profesijā	Kopējās prasmes nozarē	Vispārējās prasmes / spējas
<ul style="list-style-type: none"> Uzglabāt lauksaimniecības dzīvnieku spermu atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Sagatavot spermam darbam. Novērtēt spermam. Izvēlēties instrumentus un aprīkojumu. 	<ul style="list-style-type: none"> Piemērot ciltsdarba un veterinārmedicīnas normatīvos aktus. Ievērot darba drošības un personīgās higiēnas noteikumus. 	<ul style="list-style-type: none"> Ievērot profesionālās ētikas principus. Patstāvīgi plānot sava darba izpildi, noteikt prioritātes. Sadarboties ar citu profesiju pārstāvjiem.

<ul style="list-style-type: none"> • Dezinficēt instrumentus; • Noteikt optimālo apsēklošanas laiku; • Veikt dzīvnieku mākslīgo apsēklošanu; • Noteikt dzīvnieka fizioloģiskos rādītājus; • Izmeklēt dzimumorgānus, • Noteikt grūsnību; • Atpazīt klīniski slimu dzīvnieku; • Veikt vienkāršas veterinārās manipulācijas pēc veterinārārsta norādījuma. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sniegt pirmo palīdzību; • Saudzēt apkārtējo vidi; • Aizpildīt darba uzskaites dokumentāciju; • Lietot profesionālo terminoloģiju dzīvnieku īpašniekam saprotamā veidā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Argumentēti izteikt savu viedokli; • Strādāt ar datora lietojumprogrammām • Iegūt informāciju internetā; • Rīkoties ar elektronisko pastu; • Regulāri paaugstināt savu kvalifikāciju.
---	---	---

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Pielietošana
Darba aizsardzība:			
• darba likumdošana			
• darba drošības noteikumi darbā ar šķidro slāpekli			
• darba drošības noteikumi darbā ar dzīvnieku			
• pirmās palīdzības sniegšana			
Profesionālā saskarsme:			
• cilvēku savstarpējo attiecību pamatprincipi			
• saziņas formas			
• runas mākslas pamati			
• pašcieņas stiprināšana			
• konflikti un to risināšana			
• darbs ar klientu			
Lopkopības pamati dzīvnieku šķirnes:			
• lauksaimniecības dzīvnieku selekcija un audzēšana			
• dzīvnieku anatomija un fizioloģija			
• dzīvnieku labturība un ēdināšana			
Lauksaimniecības dzīvnieku mākslīgā apsēklošana:			
• dzimumorgānu anatomija un fizioloģija			
• spermas iegūšana un novērtēšana			
• spermas uzglabāšana un sagatavošana apsēklošanai			
• dzīvnieku apsēklošanas tehnika			
• apaugļošanās un apaugļošanās kāpināšana			
Dzemdniecības un ginekoloģijas pamati:			
• grūsnības fizioloģija un patoloģijas			
• dzemdības un dzemdību palīdzība			
• pēcdzemdību periods			
• piena dziedzeru slimības			
• neauglība un ālavība			
Datoru lietošana:			
• datora lietojumprogrammu izmantošana			
• interneta lietošana			

• elektroniskais pasts			
Veterinārijas pamati:			
• klīniskā diagnostika			
• slimība, tās cēloņi un attīstības mehānisms			
• biežāk sastopamā iekšķīgās nelipīgās slimības vielmaiņas slimības, to cēloņi, profilakse			
• biežāk sastopamās infekcijas slimības			
• dezinfekcija			
Darba organizācija:			
• ciltsdarba normatīvie akti			
• veterinārmedicīnas normatīvie akti			
• ciltsdarbā nodarbināto personu sertifikācijas kārtība			
• mākslīgās apsēklošanas tehniķa darba organizācija			
• mākslīgās apsēklošanas darba uzskaitē			
• finanšu uzskaites dokumentācija			

Mākslīgās apsēklošanas tehniķa profesijas standarta izstrādes darba grupa:

- I.Mališeva Bebreņu Profesionālās vidusskolas direktora vietniece praktiskajā apmācībā, veterinārārste;
- Z.Asare A/S „Latgales ciltslietu un mākslīgās apsēklošanas stacija” valdes priekšsēdētāja;
- L.Mikučanova A/S „Latgales ciltslietu un mākslīgās apsēklošanas stacija” bioproducta laboratorijas vadītāja;
- V.Mališevs Sertificēts mākslīgās apsēklošanas tehniķis, licencēts veterinārārsts, privātprakse;
- J.Ragausis Sertificēts mākslīgās apsēklošanas tehniķis, veterinārārsts, privātprakse;
- R.Kokare A/S „Latgales ciltslietu un mākslīgās apsēklošanas stacija” veterinārārste.

Mākslīgās apsēklošanas tehniķa profesijas standarta eksperti:

- V.Horoškeviča Ciltsdarba valsts inspekcijas priekšniece;
- V.Veldre Pārtikas un veterinārā dienesta ģenerāldirektors;
- N.I.Feodorovs Siguldas ciltslietu un mākslīgās apsēklošanas stacijas valdes priekšsēdētājs;
- R.Stumburs Latvijas šķirnes dzīvnieku audzētāju savienības valdes priekšsēdētājs;
- I.Krauža Zemkopības ministrijas Veterinārā un pārtikas departamenta Dzīvnieku veselības nodaļas vadītājas vietniece;
- L.Blūma Zemkopības ministrijas Lauksaimniecības departamenta Ciltsdarba nodaļas vecākā referente.